

RAZLIKE U STAVOVIMA NASTAVNIKA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA PREMA EDUKACIJSKOJ INTEGRACIJI

MAJA LJUBIĆ*, LELIA KIŠ-GLAVAS**

Primljeno: ožujak 2003.
Prihvaćeno: lipanj 2003.

Izvorni znanstveni rad
UDK: 376.4

Na uzorku od 261 učitelja osnovnih škola i 232 nastavnika srednjih strukovnih škola u Republici Hrvatskoj, primjenjen je «Uпитnik mišljenja o integraciji», koji mjeri stavove prema učenicima usporenog kognitivnog razvoja i njihovoj integraciji u redovne škole. Analizom varijance ukupnih rezultata ispitnika na Uпитniku te diskriminativnom analizom na pojedinačnim varijablama, utvrđena je statistički značajna razlika u spomenutim stavovima u korist srednjoškolskih nastavnika. U radu je prikazana priroda utvrđenih razlika, kao i mogući uzroci.

Ključne riječi: Edukacijska integracija, stavovi, učitelji, nastavnici

Uvod

“U odgojno-obrazovnom procesu učenika s teškoćama u razvoju u redovnoj školi, glavnu bi ulogu trebali imati učitelji, za to dobro pripremljeni, a glavnu bi suradničku pomoć trebali trajno osigurati u radu s defektologom-stručnim suradnikom” (Mustać, Vicić, 1996, str. 52).

U našoj je zemlji, međutim, situacija sasvim drugačija. Glavnu i najodgovorniju ulogu doduše imaju učitelji, ali niti su za to dobro pripremljeni, niti, u najvećem broju slučajeva, nemaju suradničku pomoć defektologa-stručnog suradnika. U osnovnim školama situacija je svakako loša, ali ne i alarmantna, no u srednjim školama broj defektologa-stručnih suradnika, ispod je svakog minimuma. U 350 redovnih srednjih škola u Republici Hrvatskoj rade samo 4 stručnjaka s edukacijsko rehabilitacijskog područja; 2 rade u posebnim razrednim odjelima za učenike koji se školuju na stupnju niže stručne spreme, 1 radi u produženom stručnom postupku za učenike s motoričkim oštećenjima koji se školuju u posebnim razredima, a 1 je usmjerenja socijalne pedagogije i primarno radi na prevenciji poremećaja u ponašanju (podaci dobiveni u Upravi za školstvo Ministarstva prosvjete i sporta RH, za školsku godinu 1999./2000.).

Fullan (1991; prema Stoll, Fink, 2000, str. 139) tvrdi da “obrazovna promjena ovisi o tome što nastavnici čine i misle – ni više ni manje. Njihova uvjerenja, stavovi i vrijednosti utječu na njihove postupke i razmišljanja te njihovu percepciju djelotvornosti.”

Pozitivni stavovi svih sudionika neophodni su za uspješnost integracije, ali zbog najveće odgovornosti i svakodnevnog tereta kojeg nose učitelji i nastavnici u našim neprimjerenim organizacijskim i objektivnim uvjetima, njihove stavove u unapređenju ovog procesa, odnosno njihovu spremnost za uspjeh integracije može se smatrati presudnom. Presudna važnost stavova za objašnjenje društvenog ponašanja općenito, bazira se na tzv. prognostičkoj valjanosti stavova na ponašanje odnosno na pretpostavci da će se pojedinac ponašati u skladu sa svojim stavovima.

Autorica Perković, međutim, (1988, str. 11) naglašava sljedeće: “Nastavnici osjećaju da im je integracija nametnuta, pa unaprijed imaju negativne stavove. Ujedno čitav niz faktora upozorava da su negativni stavovi nastavnika prema integraciji posljedica negativne i/ili pogrešne i/ili nedovoljne spoznaje.”

“Važan je zadatak u stvaranju pretpostavki integracije mijenjati stavove redovnih nastavnika

*Zavod za školstvo, Ministarstvo prosvjete i sporta Republike Hrvatske

**Edukacijsko rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu